

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
Yayın No: 1225

Biyografi Serisi: 2

Diriliş Ufkunda Bir Şair
SEZAI KARAKOÇ
İsmail Alper KUMSAR

Yayın Koordinatörü: Murat AYDEMİR
Editör: Sıddık YURTSEVER
Tashih: Esra ŞAHİN
Kapak Tasarımı: Yılmaz Cahit AYDIN
İç Tasarım: R. Ahmet AKAY

1. Baskı, Aralık 2023, Ankara, 3.000 Adet
ISBN: 978-625-428-396-3
Yayıncı Sertifika No: 48058

© Bütün Yayın Hakları Türkiye Diyanet Vakfı'na aittir.
Bu Eser Türkiye Diyanet Vakfı Yayın Matbaacılık
Ticaret İşletmesi Yönetim Kurulu'nun 10.10.2023
tarih ve 181 sayılı kararıyla uygun görülmüştür.

Ostim OSB Mah. 1256. Cad. No: 11
Yenimahalle/ANKARA
0312 354 91 31 (pbx)
0312 354 91 32
bilgi@tdv.com.tr

Diriliş Ufkunda Bir Şair

**SEZAI
KARAKOÇ**

İsmail Alper KUMSAR

İsmail Alper KUMSAR

1981 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Ankara'da tamamladı. 2003 yılında Gazi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 2003-2011 yılları arasında Ankara'da özel bir öğretim kurumunda öğretmenlik yaptı. 2011 yılında Düzce Üniversitesine geçti. Hâlen Düzce Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Safahat'ta Özlü Sözler başlıklı yüksek lisans çalışmasını 2010'da savundu. 2016 yılında Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda savunduğu Malûmât Hareketi başlıklı tezi ile doktora derecesi aldı. Çeşitli akademik (*Gazi Türkiyat, Türklük Bilimi Araştırmaları, Asos Journal -Akademik Sosyal Araştırmalar-, Türk Kültürü İncelemeleri, Kültür Araştırmaları...*) ve popüler dergilerde (*Kırklar, Hece, Derkenar, Türk Edebiyatı, Temmuz, Muhayyel, İhlamur, Mahalle Mektebi...*) yazıları yayımlandı. Yeni Türk edebiyatının çeşitli dönem ve meselelerine dair kitap bölümleri ve kitaplar yazdı; sempozyum, kongre ve panellere katıldı.

“Saniyeler, dakikalar, hatta yıllar ve yüzyıllar propagandanın olsa da çağlar, medeniyetler ve ebediyetler hakikatidir. (...) Hakikat, işte odur ki, duruşuyla kendi özündeki mucizeyle propagandayı etkisiz hâle getirecek ve propagandasız bilinip kabul edilecektir.”

Sezai KARAKOÇ

İçindekiler

Ön Söz	IX
Bir Gülü Yetiştirmek İçin: Çocukluk Yılları ve İlköğrenim	1
Diriliş'in Filizlendiği Yıllar: Üniversite	15
İstanbul ile Anadolu Arasında Gidip Gelen Sarkaç: Memuriyet Yılları	37
Fikir Çilesi ile Geçim Derdi Arasında: İstifa, Tekrar İstifa...	57
Memuriyetten Sonra	77
Diriliş Ekseninde Siyaset	83
Bir Anekdot Işığında Diriliş Nesli.	107
Fiziki-Ruhi Durum, Karakter Özellikleri	113
Dünyadaki Son, Ebediyetteki İlk Gün.	123
Kaynakça	129

Ön Söz

Sezai Karakoç'un şiirleri dışında okuduğum ilk eseri *Diriliş Neslinin Âmentüsü* idi. O vakte kadar epeyce edebî ve daha fazlaca dinî kitap okumuştum. Ancak bu kitap "edebî" ve "dinî" diye vasıflandırdığım hiçbir kitaba benzemiyordu. Bir defa dinî kitaplar gibi didaktik bir dile dayanmıyor, birçok edebî metin gibi de "meselesiz", "sade suya tirit" cinsinden sözler söylemiyordu. Üzerinde uzun uzun düşünülmüş, her kelimesi hassas terazilerde tartılmış, şiir gibi lirik, savaş nutku gibi epik karakter taşıyan yepyeni bir dil ve içerikle karşılaşmıştım.

Cümleleri ilk bakışta dağınık, savruk düşünce temrinleri gibi görünse de okudukça temelinde derin bir sosyolojik analizin, bütüncül bir felsefi yaklaşımın olduğu anlaşılıyordu. İşte onlardan birkaçı: "Sen Allah'ın dünyada öyle bir halifesisin ki, senden daha şahsi, senden daha içtimai biri, senden daha tarih bilinçli ve tarihle yoğrulmuş bir başkası olmaz." Tekil ikinci şahsa hitapla başlayan cümle "öyle

bir halifesinin ki” ibaresiyle sanki sıradan bir övgüye dönüşecekmiş gibi dururken birdenbire muhatabını şaşırtan “senden daha şahsi, senden daha içtimai” ibaresi geliyor. Bu ibare kişiye ferdi ve içtimai sorumlulukları olduğunu, ferdi ve içtimai olanın birbirinden bağımsız düşünülemeyeceğini hatırlatan bir çağrışım zenginliği sunuyor. Hemen ardından gelen “senden daha tarih bilinçli ve tarihle yoğrulmuş” ibaresi ise kişinin mirasçısı ve emanetçisi olduğu değerler sisteminin soyluluğuna atıfta bulunuyor.

Hele şu cümlelerin muhatabına yüklediği sorumluluk ve özgüven duygusuna ne demeli: “İslam kültür ve medeniyeti, Kur’an ve Peygamber’den gelen İslam ruhundan fıskırmış bir terkiptir. Âb-ı hayat terkiptir. Karanlıklar içinde arayıp bulacaksın onu sen, diriliş eri. Hızır’ın olacaksın kendi kendinin. Kendi Hızır’ının eline tutuşturulan bir meşale yapacaksın onu. Bir mumsa, ondan güneşini çıkaracaksın. Medeniyet rönesansını (yeniden doğuşunu) yapacaksın ondan. Kelimeci, lafızcı olmayacaksın. Kelime ve lafzın hakkını da vererek özcü ve ruhçu olacaksın. Statik inançlı ve eylemli olmayacaksın. Dinamik olacaksın. Namazın da meşale olacak, orucun da. Zekâtın, haccın da dinamik olacak. İslam entelijansiyasını kuracaksın. İslam sana et, kemik, deri gibi hatta ciğer, ilik, kalp, beyin olacak hatta zekâ, zihin ve ruh olacaktır. İslam’dan çıkarılmış nurdan bir heykel gibi dolaşacaksın arzda. Şimşek ve yıldırımlarınla koruyacaksın nurunu. Yeniden doğacaksın. Kıyametini yaşayıp yeniden dirileceksin. Azrail’i, İsrail’i ve Cebrail’i âdeta göreceksin. Yardım edecek

onlar sana. Domuza karşı aslan, yılana karşı kartal, baykuşa karşı hüthüt, kargaya karşı bülbül, eşeğe karşı at olacaksın. Dünyaya, eşyaya yeniden anlamını getireceksin. O zaman Allah da sana, senin kendi öz anlamını bağışlayacaktır. Hiç kuşkun olmasın.”

İlk kez Necip Fazıl’ın “Sen bir devsin yükü ağırdır devin” mısrasında hissettiğim özgüven ve sorumluluk bilincini bu kez daha derinden ve çerçevesi belirlenmiş olarak duyumsuyordum. Fakat zihnimin içinde dönüp duran şu tip ibarelerin anlamını ve ruhunu kavrayabilmem için zamana ihtiyacım vardı: Kelime ve lafzın hakkını da vererek özcü ve ruhçu olmak; statik inançlı ve eylemli olmak yerine dinamik olmak; namazın, orucun meşale olması; İslam’dan çıkarılmış nurdan bir heykel gibi dolaşmak, zekâtın, haccın da dinamik olması... Sezai Bey’in kitaplarını okudukça bunlara benzer daha onlarca ifade ve ibare ile doldu zihnim. Geçen yıllar içinde bir kısmını çözdüm, bir kısmı için hâlâ düşünmekteyim. Çözdüğümü sandıklarımın bir kısmının ise daha derin anlamlarını zamanla fark ettiğimi de itirafa mecburum. Ancak şunu gönül rahatlığı ile söyleyebilirim ki Sezai Bey bir pınardır ve herkes ondan bakracı kadar su alır. Ama az ama çok herkesin bir nasibi vardır.

Sezai Bey’i okudukça fark ettiğim bir başka şey de bildiğim ibadetlerin yeni bir anlam kazanması ve hepsinin bir ana fikre bağlanmasıydı: “Diriliş”. İslam’ın dirilişi, ruhun dirilişi, insanlığın dirilişi hatta zamanın, suyun, kelimenin dirilişi. Peki neydi bu diriliş? Kendisi şöyle tarif ediyor: “Diriliş, İslam ruhunun yeniden insanlığa dönüşü, sürekli dönüşü

demektir.” O hâlde diriliş; insanlığa, Müslümana, ruha, zamana, suya, kelimeye ve daha akla gelebilecek ne varsa hepsine İslam aşısı yapmak, hepsini Allah’ın boyası ile boyamaktı. Üstadın bu kelime ve arkasındaki felsefeye inancı dehşet verici bir kararlılık barındırıyordu. Hemen her yazısında bu felsefeye inancını başka başka biçimlerde yeniden ifade ediyordu: “Elimiz kalem tuttukça hep bunu söyleyeceğiz.” “Sırtımızda yapısına taş taşıyacağımız, alın teri katacağımız tek anıt budur. Sustuğumuzda da konuştuğumuzda da.”

Sezai Karakoç, Türk şiir ve düşünce tarihi içinde görünmeyen demir bir yumruk gibidir. Hayatı boyunca gürültüye patırtıya itibar etmemiş; sansasyonel işlerin peşinde olmamış; televizyonda, gazetede görünmek için bilinçli bir çaba sarf etmemiş; mala mülke, makama, şöhrete sırtını dönmüş; özetle fizikî varlığını bilinçli biçimde gizlemeye çalışmıştı. Fiziken bu denli yok olmuşken manen büyük bir ağırlık kazanmıştı. O, hem 1950 sonrası Türk şiirinden söz eden hiçbir edebiyat araştırmacısının göz ardı edemeyeceği kadar büyük bir şair hem de içinde bulunduğu İslami çevrenin fikir birikimine katkısı bakımından da son derece kıymetli bir düşünce adamıdır. Bu kitap, büyük var oluşu derin bir hiçlikte bulan modern zaman dervişinin hayatın hangi girdaplarından geçerek bu kıvama eriştiğini anlamaya çalışıyor. Bu küçük risale boyunca Karakoç’un hayatındaki dönüm noktalarını kuşbakışı bir tarassut ile izleyeceğiz. Yer yer diriliş düşüncesinin temel meselelerine temas edeceğiz. Şüphesiz ki son sözü söylemeyeceğiz.

Bu kitabı yazarken yanlış bir şeyler söyleme endişesi bende âdeta takıntı hâline geldi. Dönüp dönüp okumak, tekrar tekrar düşünmek zorunda kaldım. Bu zorluğun bir parça kolaylaşmasını sağlayan Mustafa Kirenci oldu. Kitapta dipnot vermeden Kirenci'ye dayandırarak aktardığım bilgilerin tamamını telefon görüşmemizde edindim. Tereddüt ettiğim kimi meseleleri çözmede olanca nezaketiyle yaptığı yardımı asla unutamam. Bilvesile kendisine şükranlarımı arz ederim.

İsmail Alper KUMSAR

Düzce, 2023